

geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw kracht en met geheel uw verstand, en uw naaste als u zelf.

Jezus zeide tot hem: Gij hebt juist geantwoord; doe dat en gij zult leven. Dat kán wettisch verstaan worden. Alsof het zou betekenen: Door zo te doen zult ge de zaligheid verdienen. Maar het moet evangelisch worden verstaan. En dan wil het zeggen: Levend van Gods genade zult ge in de weg van liefde tot God en de naaste echt leven.

Daar staat de wetgeleerde een beetje „voor schut“. Hij kwam met een moeilijke vraag. En het antwoord is zo duidelijk, dat een kind het kan weten.

Nu wil de wetgeleerde zich rechtvaardigen. D.w.z. hij wil laten zien, dat z'n vraag nog zo eenvoudig niet is. Dat hij wel gelijk had met die vraag te stellen. Z'n vraag had goede grond. Want: Wie is m'n naaste? Wien moet ik liefhebben?

En daarop vertelt Jezus de bekende gelijkenis. Op die weg van Jeruzalem naar Jericho kon zo iets gemakkelijk gebeuren. Want die weg was zeer eenzaam. En bandieten maakten die weg zeer onveilig. En tot voor korte tijd waren berovingen daar aan de orde van de dag. We moeten niet vragen naar de zinnelijke betekenis van Jeruzalem en Jericho. Het zijn eenvoudig de bekende steden.

Jezus tekent dan de hulpbehoevende toestand van de beroofde.

Laat zien, dat Priester en Leviet, die het zo goed wisten wat ze moesten doen, hun naaste niet liefhadden als zichzelf. Terwijl een Samaritaan, een halve heiden, zich de naaste betoont van het slachtoffer. Hij doet alles wat in de gegeven omstandigheden nodig is, om de ellendige te helpen. Hij verbindt de wonden, giet er olie en wijn op, zoals in die tijd gebruikelijk was. Olie en wijn deden toen dezelfde dienst als nu jodium en zalf. Verder bracht hij de gewonde op z'n rijdier naar een herberg, verzorgde de patiënt zolang hij kon en zorgde voorts voor de kosten van verblijf zolang dat nodig was.

Voorrecht en verantwoordelijkheid

„Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik u alleen gekend: daarom zal Ik al uw ongerechtigheden over u bezoeken.“
Amos 3 : 2.

Amos heeft in de voorgaande hoofdstukken het oordeel Gods over de zonden der volkeren aangekondigd. De HERE is wel in het bijzonder de God van Israël, maar ook de heidenen ontgaan hun straf niet. Om drie, ja vier overtreedingen is het gericht zeker over Damascus en de Filistijnen, over Tyrus en Edom, over de Ammonieten en de Moabieten.

Maar daarna zijn ook Juda en Israël aan de beurt gekomen. In naam des HEREN heeft Amos gesproken: „Daarom zal Ik een vuur in Juda zenden, dat zal Jeruzalems paleizen verteren“ (2 : 5). En wat het tienstammenrijk betreft, heeft Amos dit dreigende woord moeten spreken: „Zie Ik maak, dat het onder u zal kraken, gelijk een wagen kraakt, van garven overvol“ (2 : 13).

Dat zal vele hoorders van Amos wel vreemd in de oren geklonken hebben. Juist in tijden van verval leeft bij vele leden van het volk des HEREN de gedachte, dat het altijd goed zal gaan. Dan luistert men gaarne naar goede, troostrijke woorden van profeten, die pleisteren met loze kalk. Dan is het woord op veler lippen: „Des HEREN tempel, des HEREN tempel, des HEREN tempel zijn deze“ (Jer. 7 : 4). Juist de zondaars, die door het zwaard zullen vergaan vanwege hun goddeloosheid, zeggen dan: „Het kwaad zal tot ons niet genaken, noch ons overkomen“ (Amos 9 : 10). In dagen dat de oversten het recht buigen om een geschenk en de priesters leren om loon en profeten waarzeggen om geld, steunen dezen toch (zogenaamd) op de HERE en zeggen: „Is de HERE niet in het midden van ons? Ons zal geen kwaad overkomen“ (Micha 3 : 11).

Omdat velen het wel vreemd zullen vinden, dat Amos aan het volk des HEREN het gericht aankondigde, gaat hij dat nu nader verklaren. „Hooft dit woord, dat de HERE tegen ulieden spreekt, gij kinderen van Israël, namelijk tegen het ganse geslacht, dat Ik uit Egypteland heb opgevoerd“ (vs 1). Met nadruk zegt hij: tegen ulieden. Niet alleen de goddeloze heidenen hebben te beven voor Gods gerichten, maar ook het volk des HEREN, dat trouweloos handelt.

Heerlijk is het voorrecht, dat God aan Zijn volk heeft geschonken. „Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik ulieden alleen gekend.“ Hier herhaalt Amos wat we lezen in Deuteronomium 7 : 6: „Want gij zijt een heilig volk de HERE uw God: u heeft de HERE uw God verkoren, dat gij Hem ten volk des eigendoms zoudt zijn uit alle volken, die op de aardbodem zijn.“

Als Amos zegt, dat God zijn volk gekend heeft, dan wil dat niet maar zeggen, dat Hij alles van hen wist. Maar dan wil hij zeggen, dat er tussen de HERE en zijn volk een zeer bijzondere relatie bestond. Hij heeft met zijn volk het verbond opgericht. Hij heeft

Aan het slot vraagt Jezus: Wie van deze drie dunkt u, dat de naaste geweest is van de man, die in handen der rovers was gevallen? We mogen ook wel vertellen: Wie heeft zich de naaste betoond van het slachtoffer?

De wetgeleerde antwoordt: Die hem barmhartigheid bewezen heeft. Het woord Samaritaan wil hem blijkbaar niet over de lippen. Maar hij moet toch erkennen, dat die wel wist wie z'n naaste was en wie hij als een naaste moest behandelen.

Daarop zegt Jezus: Ga heen, doe gij evenzo.

M.i. is deze gelijkenis niet anders dan een illustratie van de wil des HEREN, dat we een naaste zullen zien in iedere ellendige, die God op onze weg plaatst. De wetgeleerden redetwisten veel over de vraag, wie hun naaste was. Was een vijand hun naaste? Neen! Was een lid van de schare die de wet niet kende een naaste? Neen! Volgens de wetgeleerden was een naaste alleen iemand, die tot de partij of groep behoorde, die ook de wet onderhield.

Daartegenover leert de Heiland, dat de HERE wil, dat we ieder, die Hij op onze weg plaatst in z'n ellende zullen helpen. Ook de vreemdeling en de vijand.

Men vindt deze verklaring wat vlak en ondiep. Men haalt er liever veel meer uit. Ik denk, dat we maar geen waarheid achter de waarheid moeten zoeken.

Laten we maar ter harte nemen de eenvoudige zin dezer gelijkenis. Ik denk, dat het er in de wereld en in de kerk veel beter zou voorstaan als we maar deden wat de HERE wil. In de oorlogsdagen en de hongerwinter heb ik het wel beleefd, dat halve heidenen of Samaritanen beter verstonen wie hun naaste was en van wie zij naasten waren, dan Priester en Leviet. Als we deze gelijkenis goed verstaan zullen we ons verootmoedigen voor God. Onze lefdeeloosheid belijden en vergeving vragen om Christus' wil.

En dan zullen we de toevlucht nemen tot Christus, opdat we vervuld met zijn genade en Geest mogen leren onze naaste lief te hebben als onszelf.

H. J. J.

UIT DE SCHRIFT

voor zijn volk gezorgd, zoals een man voor z'n vrouw zorgt. De Roomse vertaling heeft: „Voor u alleen heb ik zorg gedragen onder alle geslachten der aarde.“ God heeft zijn volk in zijn genade aangezien, met goedertierenheid het omringd, het wonderlijk bevoorrecht boven andere volken. Hij heeft zijn volk verkoren zijn schat te zijn in deze wereld.

Kennen heeft hier dezelfde zin als in Psalm 1 : 6: „De HERE kent de weg der rechtvaardigen.“ En in Genesis 18 : 19: „Want Ik heb hem (Abraham) gekend, opdat hij zijn kinderen en zijn huis na hem zou bevelen, en zij de weg des HEREN houden, om te doen gerechtigheid en gericht; opdat de HERE over Abraham bringe, hetgeen Hij over hem gesproken heeft.“

God heeft zijn volk gekend in zijn verkiezende liefde. Dat is niet iets om groots op te zijn. Dat is geen reden om in zichzelf te roemen. Dat verstaat de wereld niet. Die vindt het grenzeloos hoogmoedig, wanneer het volk des HEREN roemt in Gods verkiezende liefde. Celsus, een der eerste vinnige bestrijders van het christendom, gaf de volgende caricatuur van Joden en Christenen die roemen in hun verkiezing: „Ze komen mij voor als een troep vleermuizen of mieren, die uit hun holen komen, of kikvorsen, die bij een moeras zitten, of wormen, die een vergadering houden op de hoek van een mesthoop en onder mekaar zeggen: „Ons openbaart en verkondigt God alles. Hij bekommert zich niet om de rest van de wereld, wij zijn de enige wezens, met wie Hij omgaat..... Ons is alles onderworpen: de aarde, het water, de lucht, de sterren.“ Dat is een spotbeeld van de echte, verkiezende liefde Gods voor zijn volk. Wanneer we goed verstaan wat het is, dat God ons gekend heeft uit alle geslachten der aarde, dan roemen we niet in ons zelf, maar alleen in Gods genade over ons en onze kinderen. En dan maken we van die genade Gods geen oorkussen om maar in de zonde te leven. Dan denken we niet in vleeselijke gerustheid: het komt met ons altijd terecht. Want God kent zijn volk, opdat het nu ook Hem zou kennen. Hij kent de zijnen, opdat zij nu ook van alle ongerechtigheid zouden afstaan. Hij zorgt voor zijn volk, opdat het zijn geboden zou bewaren en in zijn wegen wandelen. En als het volk des HEREN dat niet wil, dan zal de HERE zijn volk straks niet meer in liefde kennen, maar in zijn toorn bezoeken.

Zó zegt het Amos: „daarom zal Ik al uw ongerechtigheden over u bezoeken.“ Die ongerechtigheden of verkeerdheden zijn in het voorafgaande genoemd. Zij hebben „de wet des HEREN verworpen en zijn inzettingen niet bewaard“ (2 : 4). God zal hen straffen, „omdat zij de rechtvaardige voor geld verkopen en de nooddruffte om een paar schoenen“ (2 : 6). Ze maken zich schuldig aan onderdrukking der armen. Ze ontheligen Gods heilige Naam door ontucht. Ze krenken het recht en maken van de onrechtvaardige mammon goede sier (2 : 7, 8). Ze leven als een krom en verdraaid geslacht. En juist omdat zij door de HERE

gekend zijn, daarom zal Hij die zonden aan hen bezoeken.

Bezoeken, dat is niet maar een visite brengen. Bezoeken wil zeggen: omzien naar. Als de HERE zijn volk bezoekt, naar zijn volk omziet, dan kan dat zijn ten goede. Als we in Gen. 21 : 1 lezen, dat de HERE Sara bezocht, gelijk Hij gezegd had, dan wil dat zeggen, dat de HERE zijn belofte aan Sara vervulde: ze ontving de beloofde zoon. Als we in Ruth 1 : 6 lezen, dat Naomi gehoord had, in het land van Moab, dat de HERE zijn volk bezocht had, dan vinden we de nadere verklaring in het vervolg: gevende hun brood. Als de HERE zijn volk bezoekt kán het een zegen zijn. Maar het kan ook een oordeel en straf zijn.

We kennen allen wel de bekende uitdrukking uit de wet des HEREN: „Ik ben een ijverig God, die de misdad der vaders bezoekt aan de kinderen“ (Ex. 20 vs 5). God straft de zonden der vaders in de geslachten. Welnu, die betekenis heeft bezoeken in de tekst van Amos ook.

Verschillende vertalingen hebben in plaats van bezoeken: bestraffen of straffen of laten boeten. God zal ook zijn eigen volk wel vinden. Ja juist zijn eigen volk zal Hij straffen in zijn toorn, als het zich niet bekeert.

Amos noemt de zonde van Israël „verkeerdheid, om de groote ondankbaarheid, die zich erin openbaart, om het krasse ingaan tegen de verkiezende liefde van Jahve, die zijn volk heilig hebben wil. Doch Jahve, die alle ongerechtigheid haat, kan allermindst berusten in de verkeerdheden van zijn uitverkoren volk. In het strenge toezien op Israëls ongerechtigheden openbaart Hij zijn onveranderlijke trouw als God des verbonds“ (Van Gelderen).

Ook deze woorden zijn geschreven tot waarschuwing van ons, op wie de einden der eeuwen gekomen zijn (1 Cor. 10 : 11). Er is over de „gekenden“ wel eens zo gesproken, dat men zou denken: die hebben nooit meer iets te vrezen. De verkiezing is wel eens zo geleerd, dat hele geslachten dachten: ons kan eigenlijk de toorn Gods nooit meer treffen. Maar zo spreekt de Bijbel over verkiezing nooit. Was het voor Chorazin en Betsaida niet een heerlijk voorrecht, dat de krachten van de Here Jezus in haar geschied waren? Inderdaad. Was Kapernaüm niet tot de hemel toe verhoogd, doordat zij Jezus binnen haar muren mocht hebben als bewoner? Zonder twijfel. Maar Jezus zegt, dat het Tyrus en Sidon verdraaglijker zal zijn in de dag des oordeels dan bewoners van die steden, die zich niet bekeerd hebben.

Dit alles geldt vandaag nog. Nu komt het er niet alleen op aan, dat we weer zuiver in de leer zijn. Want iemand kan nog zo zuiver in de leer zijn en toch in de praktijk zorgeloos leven. Laten we maar toezien.

Zijn er verkeerdheden bij u of mij? Dan moeten we die haastig wegdoen. Uit vrees voor Gods toorn. Omdat we de gunst des HEREN niet willen missen. Omdat we beven voor Gods straffen. Doen we dat?

Ik las dezer dagen bij Origenes, dat wij wel van „toorn“ Gods spreken, maar dat dit eigenlijk geen aandoening van God was. Zo sprak Origenes, een groot theoloog. De Bijbel spreekt anders. God toornt over de zonde, juist over de zonde van zijn volk. We doen de HERE verdriet door onze verkeerdheden. En Hij zal ze straffen, als we er in voortleven. We zullen het gewaar worden, vaak reeds in dit leven. Gods kinderen zondigen niet goedkoop. En anders zullen we niet bestaan in het gericht aan het einde der dagen. Bedenkt het wel: God kende ons, opdat wij Hem zouden kennen. God verloor ons, opdat we zouden zijn een heilig volk. „Weest heilig, want Ik ben heilig“ (1 Petrus 1 : 16). „Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, die in de hemelen is, volmaakt is“ (Matth. 5 : 48).

„Ik zal de heerschappij doen duren bij zijn zaad, Zolang de hemel zelf op vaste pijlers staat. Maar zo zijn kind'ren ooit Mijn zuiv're wet verlaten, Zo 't richtsnoer van Mijn wet ter reeg'ling niet kan baten.

Zo zij ontheiligen, wat Ik heb voorgeschreven, Dan mogen zij gewis voor Mijne straffen beven“.
(Psalm 89 : 13).

H. J. J.

KERKBLIJK LEVEN

Precedenten

Op 3 November 1950 heeft Mr J. Drion bij de aanvaarding van zijn ambt als hoogleraar in het burgerlijk recht te Leiden een rede gehouden over het gezag van precedenten, dat zijn gebeurtenissen in het verleden, waaruit lering voor het heden en de toekomst te trekken valt. Hij begon deze rede met de Engelse zeggwijze: „De dokter begraaft zijn vergissingen; die van de rechter worden tot wet“ en wees op de moeilijkheid voor een rechter om terug te komen op de rechtsinhoud van een vroegere beslissing met deze woorden: „Ja, zelfs als die meerderheid (nl. in een rechterlijk college, L. R.) positief overtuigd is van de onjuistheid en onwenselijkheid van een precedent, kan het zijn, dat de eisen van de

rechtszekerheid te afgaande op grote rechtshand van het pr verkeer z len de H vast te h nieuwe int verkeer on op het pr worden.

In Ned regel gelu verplichti rechtscolle zoals dit 31 October venhage is Vrouwenp beschouwd ook in de nog haar

De rech van het Leerzaam wil men a voor de ke waarschijs indien een fronteren voortzettin enige uitsp taar:

1. De R 2 April 18 lijk gesch Nederland gemeenten die kerkel te leggen. selijke ker de in dat tie te aan vaarding, der organ plaatselike facto inge één onafac de Kerk. kerand v in 1834 os trekken kn

Commen Vóór 19 derland ze gemeenten voegd aan nisatie op dier plaat in dat ja organisatie synode van Van een v nisatie ge en gemeen nisatie v Daardoor zelfstandig entegen he door de n vaarden, r ingevoerd, wiji van a gaderinger sprekinge voor zich aanvaard. tot de Gen ten gehete heel: de s Kerken in orde hebba kelijke gos missen.

2. Het 29 Mei 18 lijk gesch kerkeraad steld over roepen zij ten blijke kening he der kerkel pen is, nic

Commen Een „be van een leer- en t jure heeft heeft aang brief met eenkomstig zich te on gens de g

De kerk op zolder

Aan een van de grachten van Amsterdam, bekend om hun schilderachtige schoonheid, staat ergens een huis, dat in de wandeling de naam draagt: „Onze-lieve-Heer-op-zolder". Het was in de dagen, toen aan de Pausgezinden na de Alteratie van 1578 het houden van openbare godsdienstoefeningen niet was toegestaan, een roomse schuilkerk. Een plaats, waar, als de Schout met zijn ridders op inspectie kwamen, aldaar en miskelk op zeer snelle wijze konden worden weggemoffeld op de zolder. Aan die miskelk en deszelfs inhoud, de hostie — naar roomse opvatting het lichaam des Heeren, of, zoals roomse mensen zeggen: „Ons Heer" — dankte die schuilkerk haar naam: „Onze-lieve-Heer-op-zolder".

Iets dergelijks kende voor meer dan honderd jaar het Friese Bolsward. Ik heb het verhaal onlangs uit de mond van een oude vrijgemaakte en dus ook in de lijn der Afscheiding gebleven dame — n' en déplaisé Professor G. M. den Hartogh — opgetekend. Toen ze een meiske was van een jaar of tien ging een oud, tot het ouderlijk huis behorend pakhuis verbouwd worden om bij de woonruimte te worden getrokken. Bij die verbouwing zou een van de relieken van de Afscheiding in Bolsward verdwijnen. Maar voor de slopers en bouwers begonnen nam de vader het meiske mee naar het achterhuis. En zei: Ik moet jou nog wat laten zien en je ook wat vertellen. Zie je daar dat luik in de zoldering? Ja? Nu, dat luik is nog uit de tijd van de Afscheiding. Toen werd in dit achterhuis kerk gehouden. Meer dan twintig mensen mochten daar van de politie niet komen. Er waren hier beneden dan ook nooit meer dan negentien mensen. Maar de rest van de gemeente was er ook wel. Die zat op zolder. En luisterde naar de preek door dat geopende luik. Kwam de politie controleren of er soms meer dan twintig mensen waren, dan ging het luik dicht. Was de politie verdwenen, dan ging het weer open en werd de dienst voortgezet. Jij bent groot genoeg om dat te onthouden. Onthoud het."

Zo heeft die Bolswarder vader op zijn wijze Psalm 78 betracht: „Wij zullen het niet verbergen voor onze kinderen."

Het verhaal gaf me stof tot denken. Mijn gedachten speelden van Bolsward naar Amsterdam. Naar „Onze-lieve-Heer-op-zolder". En van Amsterdam weer naar Bolsward. Daar was het ócht zo: De Heere Christus op zolder. Daar óók. Onder de prediking: met Zijn genade, met Zijn Heilige Geest.

Daar was nu — om een geliefde onderscheiding van Schilder te gebruiken — óók een boven- en een benedenafdeling der kerk.

Ze hebben daar geen gezangen gezongen. Maar je moet er ook niet aan denken in die situatie: „Door gans uw kerk wordt steeds, daar boven, hier beneden....."

Zo kwamen de Afscheidenen samen. De HEERE had ons later toch wel ruimte gemaakt! En toch..... Ons geslacht heeft wéér op zolders gekerkt. In het hoge Noorden. In het West-land. Alleen: niet in een boven- en een benedenafdeling. En ongehinderd door politionele maatregelen. Tegelijk in vele plaatsen in het wel betwist, maar door de rechterlijke macht beschermd bezit van het kerkgebouw.

Wat is de HEERE goed! Onze politieke invloed is zeer gering. Onze rechtspositie stevig. Door 's HEEREN gunst. Hij zit in de vergadering der „goden". Ook in de vergaderingen der Nederlandse rechters. En al zit er geen man van ons in de kamer, zo het God belieft zal de kerk der Scheiding, der Dolcantie, der Vrijmaking een gerust en stijl leven hebben. Bidden we maar veel voor onze koningin. En voor allen, die in hoogheid zijn. 1 Tim. 2. En óók: dat luik in Bolsward niet vergeten!

D. E. C.

wettigheid hier besluiten krachtens welke hij beroepen is, niet meer betwisten.

Doch ook voor de leden geldt dit:

3. De Rechtbank te Groningen besliste bij vonnis van 2 Maart 1888 W. 5535 inzake het kerkelijk geschil te Wetsinge-Sauwerd:

In het bij bevestiging als lidmaat de belofte afleggen zich aan het kerkelijk opzicht te onderwerpen, ligt een erkenning van de verbindende kracht van het reglement van 1816 opgesloten. Voor hen, die de wettigheid der kerkelijke organisatie ontkennen en de gehoorzaamheid opzeggen aan de synodale reglementen is in de nederlands hervormde kerk geen plaats meer, en hun bewering, dat zij in die kerk willen blijven wordt door hun gedragingen duidelijk weersproken en is inderdaad niets dan een protestatio actui contraria (d.w.z. een protest, dat in strijd is met de ingenomen houding, L. R.).

Zó is de synodocratie ingevoerd anno Domini 1816!

En zo dreigde dit te geschieden anno Domini 1944.

Prof. Schilder heeft toen — Gode zij dank — geweigerd zijn zaak tot een precedent te doen worden, hetgeen hij aan de toen zittende Synode heeft bericht. Onze getrouwe God heeft de kerk bewaard. Laten wij nu allen getrouw zijn en om getrouwheid bidden in het verstaan van onze roeping om waar en wanneer dit kan te getuigen van het precedent der Vrijmaking, waardoor de kerk behouden bleef. Opdat in de weg van het recht de eenheid der kerk worde hersteld met de velen, die achterbleven, en ook daardoor hun nageslacht te behouden voor de ware dienst van God. En niet in het minst, dat wij zelve op onze hoede mogen zijn om in Gods kracht valse precedentes nu en in de toekomst te voorkomen.

Mr L. ROELEVELD.

De bibliotheek van wijlen

Prof. Schilder

4de verantwoordig: 25 Aug.; D. J. G. te K. f.250; A. E. B. te E. f.250; D. S. te B. f.3.—; 26 Aug.; J. A. B. te L. f.5.— (groblijet No 100; ik wilde wel, dat alle giro-chèqueboeken tegen het eind gingen lopen; u moogt echter No. 100 er voor dit doel ook wel al uitscheuren, al bent u nog maar bij No. 3.....). 27 Aug.; H. B. f.5.— (ik vermeld, op verzoek, alleen de initialen; dus géén eerste letter van plaatsnaam). En dan f.2.—; van wie? In mijn bus vond ik op 27 Aug. een enveloppe, waarin de f.2.— met bijgaand briefje: „Dokter, Vier meisjes, die een daagje uit waren, zagen in Leiden een naam, die bekend was uit „De Reformatie". Nu wilden wij ook iets geven voor de bibliotheek van wijlen Prof. Schilder. Niet veel, maar uit een goed hart. De hartelijke groeten en veel zegen van vier meisjes." Kijk, dát is nou eens origineel! Die houden, óók in hun vacantie, op hun plezier-tochtjes, de belangen van kerk en koninkrijk Gods in het oog. Dat belooft meer, dan die vrijgemaakte gymnastiekclub, die naar Texel ging en, volgens De Visée, daar 's Zondags niet eens naar de vrijgemaakte kerkdienst ging..... Verder: de Witte Singel is breed genoeg, en het wegdek is best; en mijn bus heeft voldoende ruimte; Leiden is verder een zeer bezienwaardige stad; hoe meer vrijgemaakte meisjes naar Leiden, hoe liever! Wie zullen het volgende 4- of x-tal vormen? 28 Aug.; N. B. te B. f.5.—; 29 Aug.; M. v. R. te V. f.5.—. Ziezo, voor ditmaal ben ik er weer. Dit is dus bij elkaar f.30.—.

De 3de verantwoordig sloot op f.160.—. Ik ben dus nu op f.190.—.

We gaan moedig voorwaarts! Wier initialen zal ik in de 5e verantwoordig op mogen nemen?

Als steeds, Uw P. JASPERSE.
girs 25727.

Als antwoord op een ingekomen vraag in het nummer van vorige week moge dienen, dat door mij uit de bibliotheek van wijlen Prof. Schilder zijn uitgezocht alle werken, die voor de bibliotheek van de Theologische Hogeschool van waarde bleken. Achter bleven vele boeken, die van betekenis, sommige zelfs van grote betekenis zijn, maar die reeds in onze bibliotheek aanwezig waren, en andere (meest literaire) op wier bezit niet zoveel prijs kon worden gesteld, dat hun aanschaffing verantwoord geacht kon worden. 't Is me een genoegen, br. R., die de bewuste vraag stelde, welke van hartelijk medeleven getuigt, op deze wijze geheel te kunnen geruststellen. P. D.

** De afvallige kerk: wegbereidster voor het communisme

Het dagblad „De Telegraaf" van j.l. Dinsdag bevat een op liberalistische leest geschoeid artikel over de jongste bezetting van de Ministerzetels, waarin echter enkele behartigenswaardige dingen gezegd worden.

't Luidt als volgt:

„De diepe teleurstelling, welke het nieuwe kabinet verwekt, komt overeen met de gevoelens, welke koning Nobel bezielden (uit het bekende dierenepos, toen hij vernam, dat de sluwe vos Reinaert de haas Cuwaart, koning Nobels boodschapper, het hoofd had afgebeten, P. D.). De K.V.P. schijnt van de gedachte uitgegaan te zijn, dat een Rooms-Rode coalitie uit den boze was, daar dan de socialistische invloed te groot zou worden. Men kan gerust zeggen, dat, indien dit waar is, zij het omgekeerde tot stand heeft gebracht. Het dirigisme, dat zovelen zeggen te vrezen, is in dit gouvernement een element, dat zeker door prof. Zijlstra niet zal worden tegengehouden.

Dr Drees, de socialist bij uitstek, leider van de rege-

rechtszekerheid het huidige college dwingen, dit precedent te volgen. Ik doel op de gevallen, dat men, afgaande op een arrest van het hoogste rechtscollege, op grote schaal overeenkomsten sloot of andere rechtshandelingen verrichtte, zodat een herroeping van het precedent een fatale verwarring in het rechtsverkeer zou te weeg brengen..... Wat in deze gevallen de Hoge Raad dwingt om aan de precedenter vast te houden, is de terugwerkende kracht, die een nieuwe interpretatie zou hebben, waardoor het rechtsverkeer ontwricht en de personen die in vertrouwen op het precedent hebben gehandeld gedupeerd zouden worden."

In Nederland heeft deze in vele opzichten goede regel gelukkig niet het karakter van een wettelijke verplichting tot het continueren van fouten. Een rechtscollege kan op een bepaald moment óm gaan, zoals dit in de vaktermen heet. Wij hebben dit op 31 October 1951 gezien van het Gerechtshof te 's-Gravenhage in de zaak van de Gereformeerde Kerk te Vrouwenpolder, welke uitspraak als een precedent beschouwd kan worden voor Axel en naar wij hopen ook in de toekomst voor andere kerken, aan wie thans nog haar rechtmatige bezittingen worden onthouden.

De rechtspraak uit de Doleantie-tijd is in het licht van het vorenstaande in vele opzichten leerzaam. Leerzaam in de zin hoe men niet moet handelen, wil men als kerklid zijn rechten behouden. Leerzaam voor de kerkstrijd van 1944 en volgende jaren: en zeer waarschijnlijk van groot, zelfs van beslissend belang, indien een rechter vandaag zich ermee moet confronteren bij het nemen van een beslissing waar de voortzetting van de aloude kerk is. Wij willen hiertoe enige uitspraken citeren, voorzien van kort commentaar:

1. De Rechtbank te Utrecht besliste bij vonnis van 2 April 1890 W. 5883 het volgende inzake het kerkelijk geschil te Voorthuizen: Vóór 1816 waren er in Nederland slechts plaatselijke kerken of kerkelijke gemeenten. De Koning was in 1816 niet bevoegd aan die kerkelijke gemeenten een nieuwe organisatie op te leggen. Derhalve zou in dat jaar ieder dier plaatselijke kerken bevoegd zijn geweest om te weigeren de in dat jaar door de Koning vastgestelde organisatie te aanvaarden. Noch van een uitdrukkelijke aanvaarding, noch van 'n weigering is tijdens de invoering der organisatie gebleken. Daarentegen is in al de plaatselijke kerken in Nederland die organisatie de facto ingevoerd. Daardoor zijn zij alle verenigd tot één onafscheidelijk geheel: de Nederlandse Hervormde Kerk. Daarom zijn de besluiten zowel van de kerkeraad van Voorthuizen in 1886 als die van Ulrum in 1834 om zich aan de bestaande kerkerde te onttrekken krachteloos.

Commentaar:
Vóór 1944 waren de Gereformeerde Kerken in Nederland zelfstandige plaatselijke kerken of kerkelijke gemeenten. De Generale Synode was in 1944 niet bevoegd aan die kerkelijke gemeenten een nieuwe organisatie op te leggen. Derhalve was in dat jaar ieder dier plaatselijke kerken bevoegd om te weigeren de in dat jaar door de Generale Synode vastgestelde organisatie, o.a. bestaande in het toekennen aan die synode van macht als opperkerkeraad, te aanvaarden. Van een weigering is tijdens de invoering dier organisatie gebleken door Vrijmaking van vele gemeenten en gemeentelieden, waardoor in deze gevallen deze organisatie noch de jure, noch de facto is ingevoerd. Daardoor zijn zij gebleven wat zij vóór 1944 waren: zelfstandige kerken in confederatief verband. Daarentegen hebben vele leden dier plaatselijke gemeenten door de nieuwe organisatie noch uitdrukkelijk te aanvaarden, noch te weigeren haar voor zich de facto ingevoerd (bezwaarden onder de synodocratie). Terwijl van anderen blijkens besluiten van kerkelijke vergaderingen en ondubbelzinnige uitingen in „samen-sprekingspogingen" moet worden aangenomen, dat zij voor zich de nieuwe organisatie ook de jure hebben aanvaard. Daardoor zijn zij allen — in tegenstelling tot de Gereformeerden (in de volksmond Vrijgemaakten geheten) — verenigd tot één onafscheidelijk geheel: de zich ten onrechte noemende Gereformeerde Kerken in Nederland, die zich aan de bestaande kerkerde hebben onttrokken en derhalve recht op de kerkelijke goederen, aanwezig ten tijde der Vrijmaking, missen.

2. Het Hof te Lecuwarden besliste bij arrest van 29 Mei 1889 W. 5751 het volgende inzake het kerkelijk geschil te Zuidwolde: Een predikant, die door de kerkeraad van een Ned. Herv. Gemeente (samengesteld overeenkomstig de vigerende reglementen) beroepen zijnde, deze beroeping heeft aangenomen en ten blijke daarvan de beroepsbrief met zijn handtekening heeft bekrachtigd, kan daarna de wettigheid der kerkelijke reglementen krachtens welke hij beroepen is, niet betwisten.

Commentaar:

Een „bezwaarde" predikant, die door de kerkeraad van een synodocratische gemeente (die de zondige leer- en tuchtbesluiten van 1944 e.v. de facto of de jure heeft aanvaard) beroepen zijnde, deze beroeping heeft aangenomen en ten blijke daarvan de beroepsbrief met zijn handtekening heeft bekrachtigd en overeenkomstig het bevestigingsformulier beloofd heeft zich te onderwerpen aan de kerkelijke vermaning, volgens de gemene ordening der kerken, kan daarna de

n aan hen be-

e brengen. Beide HERE zijn n kan dat zijn dat de HERE n wil dat zeg- uth 1:6 lezen. van Moab, dat vinden we de ade hun brood, het een zegen straf zijn.

rukking uit de od, die de mis- uren" (Ex. 20 ren in de ge- zoecken in de

plaats van be- n boeten. God juist zijn eigen het zich niet

rkeerdheid, om rin openbaart, nde liefde van l. Doch Jahve, erminst berus- koren volk. In ligheden open- s God des ver-

waarschuwing gekomen zijn iden" wel eens e hebben nooit el eens zo ges kan eigenlijk zo spreekt de voor Chorazin, dat de krach- ed waren? In- hemel toe ver- muren mocht ar Jezus zegt, zal zijn in de lie steden, die

nt het er niet leer zijn. Want n en toch in maar toezien. an moeten we ds toorn. Om- n missen. Om- we dat? t wij wel van eigenlijk geen enes, een groot d toorn over volk. We doen heden. En Hij We zullen het a. Gods kinde- zullen we niet ler dagen. Be- ij Hem zouden ouden zijn een heilig" (1 Pe- dmaakt, gelijk kt is" (Matth.

zijn zaad, tuat. wet verlaten, ling niet kan baten, areven, en beven". H. J. J.

LIJK LEVEN

on bij de aan- r in het bur- den over het surtenissen in heden en de deze rede met raaft zijn ver- tot wet" en iter om terug vroegere be- als die meer- L. R.) positief onwenselijkheid e eisen van de

ring; geassisteerd door mr Donker en de heer Van de Kieft, oude, geheide sociaal-democraten. Hun wesenlijke bedoelingen hebben zij bij meer dan één gelegenheid uitgedragen. Zij verkondigen sinds jaar en dag de bittere strijd tegen de „gelukkige bezitters". Het is alleen verbazingwekkend, dat zij altijd weer bondgenoten vinden bij degenen, die in de eigendom nog een van de grondvoorwaarden voor de menselijke vrijheid zien. De heer Suurhoff, de man, die de Amsterdamse beurs aanzienlijk minder vindt dan een boerenhuutschaar, zal zeker de laatste zijn, die een rem is op het optreden van doctrinaire als Donker en Van de Kieft. Integendeel, hij zal hen aanvuren. Wat staat tegenover deze capabele, heftige en virulente mannen? Want laat het ons toegeven: de capaciteit in dit kabinet ligt allerminst rechts, maar links. De heer Beel is altijd een getrouw dienstknecht in het rose paleis geweest. Van de heer Luns weten wij niets, behalve dat hij een aardige man is. De heer Beyen zal opgaan in de moeilijkheden van zijn nieuwe ambt; ook van de andere ministers kan men op z'n best zeggen.